

Compania Națională de Transport al Energiei Electrice
TRANSELECTRICA SA

Nr. .... / .....

**SE APROBĂ,
DIRECTORAT**

**Director General executiv
Cătălin
NIȚU**

**Membru Directorat
Marius Viorel
STANCIU**

**Membru Directorat
Corneliu – Bogdan
MARCU**

PROCEDURĂ OPERAȚIONALĂ

**Determinarea cantităților de Servicii Tehnologice de Sistem (STS)
Realizate, față de cele contractate (rezerve)**

Cod: TEL-11.05

Ediția: I

Revizie: 1

Nr. Crt.	Elemente privind responsabilii	Prenume și Nume	Funcția	Data	Semnătura
1.3	Avizat	Virgiliu IVAN	Director UNO – DEN		
		Cătălin SAVA	Director UMICA		
		Ion SMEEIANU	Inspector șef DMI		
1.2	Verificat	Mihail CREMENESCU	Director Direcția Operativă		
1.1	Elaborat	Emanuel IONIȚĂ	Șef BPAF		

Drept de proprietate

Prezenta procedură este proprietatea **Companiei Naționale de Transport al Energiei Electrice C.N.T.E.E. Transelectrica S.A.** Multiplicarea și utilizarea parțială sau totală a acestui document este permisă numai cu acordul scris al conducerii C.N.T.E.E. Transelectrica S.A.

- Februarie 2021 -

PROCEDURĂ OPERAȚIONALĂ
Determinarea cantităților de Servicii
Tehnologice de Sistem (STS) realizate, față
de cele contractate (rezerve)

Cod: TEL-11.05

Pag 2/10

Ediția I
Rev. 0 1 2 3 4 5

2 CUPRINS

Numărul componentei în cadrul procedurii	Denumirea componentei din cadrul procedurii	Pagina
1.	Pagina de Gardă	1
2.	Cuprins	2
3.	Situația edițiilor și a reviziilor	3
4.	Scop	4
5.	Domeniul de aplicare	4
6.	Documente de referință	4
7.	Definiții și abrevieri	5
8.	Modul de Lucru	6
9.	Responsabilități	9
10.	Anexe, înregistrări, arhivări	9
11.	Lista de difuzare	10

PROCEDURĂ OPERAȚIONALĂ
Determinarea cantităților de Servicii
Tehnologice de Sistem (STS) realizate, față
de cele contractate (rezerve)

Cod: TEL-11.05

Pag 3/10

Ediția I
Rev. 0 1 2 3 4 5

3 SITUAȚIA EDIȚIILOR ȘI A REVIZIILOR

PROCEDURĂ OPERAȚIONALĂ

Determinarea cantităților de Servicii Tehnologice de Sistem (STS) realizate, față de cele contractate (rezerve)

Nr. crt.	Ediția sau, după caz, revizia în cadrul ediției	Componenta revizuită	Modalitatea reviziei	Data la care se aplică prevederile ediției sau reviziei editiei
0	1	2	3	4
1	Ediția I, Revizia 0	Scop Domeniu de aplicare Definiții și prescurtări Modul de lucru Responsabilități Înregistrări Anexe	Revizie totală	Septembrie 2020
2	Ediția I, Revizia 1	Preluarea prevederilor Ordinului ANRE nr. 230/2020	Revizie	Februarie 2021

PROCEDURĂ OPERAȚIONALĂ
Determinarea cantităților de Servicii
Tehnologice de Sistem (STS) realizate, față
de cele contractate (rezerve)

Cod: TEL-11.05

Pag 4/10

Ediția I
Rev. 0 1 2 3 4 5

4 SCOP

Procedura are ca scop stabilirea modului de determinare a cantităților de servicii tehnologice de sistem (rezerve) realizate de către participanții la piața de echilibrare cu capacitate de furnizare de servicii tehnologice de sistem confirmată de OTS, pe fiecare interval de decontare al zilei de livrare, obligație asumată de aceștia în baza contractului de vânzare – cumpărare a serviciilor tehnologice de sistem, încheiat între furnizorul de servicii tehnologice de sistem și operatorul de transport și de sistem.

5 DOMENIUL DE APLICARE

Prezenta procedură se aplică de către C.N.T.E.E. Transelectrica S.A. pentru determinarea cantităților de rezerve realizate pentru următoarele servicii tehnologice de sistem contractate de către participanții la piața de echilibrare, cu capacitate confirmată de OTS pentru furnizarea de servicii tehnologice de sistem:

- a) rezerva de reglaj secundar (RRS);
- b) rezerva de reglaj terțiar rapid (RTR);
- c) rezerva de reglaj terțiar lent (RTL).

6 DOCUMENTE DE REFERINȚĂ

- 6.1 Codul Tehnic al Rețelei Electrice de Transport, aprobat prin Ordinul președintelui ANRE nr. 20/2004, ediția în vigoare;
- 6.2 Legea energiei electrice și a gazelor naturale nr. 123/2012, cu modificările și completările ulterioare;
- 6.3 Ordinul Președintelui ANRE nr. 61/2020 pentru aprobarea Regulamentului de programare a unităților de producție dispecerizabile, a consumatorilor dispecerizabili și a instalațiilor de stocare dispecerizabile, a Regulamentului de funcționare și de decontare a pieței de echilibrare și a Regulamentului de calcul și de decontare a dezechilibrelor părților responsabile cu echilibrarea, cu completările și modificările ulterioare;
- 6.4 Ordinul ANRE nr. 230/2020 privind prorogarea unor termene prevăzute în ordine ale președintelui Autorității Naționale de Reglementare în Domeniul Energiei.
- 6.5 Manualul Calității al C.N.T.E.E. Transelectrica SA, cod TEL-MC-ISO;
- 6.6 Ghidul de utilizare a Sistemului informatic al Pieței de Echilibrare;
- 6.7 Contract – cadru de vânzare/cumpărare a serviciilor tehnologice de sistem între [Furnizorul de servicii tehnologice de sistem] și C.N.T.E.E. Transelectrica S.A.
- 6.8 Procedura de calificare a producătorilor interni ca furnizori de servicii tehnologice de sistem, Cod TEL-07 V OS – DN/154, ultima revizie în vigoare;
- 6.9 Procedura de determinare a energiei disponibile pentru echilibrare, Cod TEL-.07.VI ECH-DN/19, ultima revizie în vigoare;
- 6.10 Toate documentele de referință menționate în cuprinsul Procedurii vor fi luate în considerare în forma existentă la momentul aplicării dispozițiilor legale, ținând cont de toate modificările, completările și

PROCEDURĂ OPERAȚIONALĂ
Determinarea cantităților de Servicii
Tehnologice de Sistem (STS) realizate, față
de cele contractate (rezerve)

Cod: TEL-11.05

Pag 5/10

Ediția I
Rev. 0 1 2 3 4 5

abrogările parțiale sau totale ulterioare adoptării, precum și de normele nou apărute, lista nefiind exhaustivă.

7 DEFINIȚII ȘI ABREVIERI

7.1 Definițiile utilizate au semnificațiile cuprinse în:

7.1.1 Codul Tehnic al Rețelei Electrice de Transport, aprobat prin Ordinul președintelui ANRE nr. 20/2004, ediția în vigoare;

7.1.2 Ordinul Președintelui ANRE nr. 61/2020 pentru aprobarea Regulamentului de programare a unităților de producție dispecerizabile, a consumatorilor dispecerizabili și a instalațiilor de stocare dispecerizabile, a Regulamentului de funcționare și de decontare a pieței de echilibrare și a Regulamentului de calcul și de decontare a dezechilibrelor părților responsabile cu echilibrarea, cu completările și modificările ulterioare;

7.1.3 Ordinul ANRE nr. 230/2020 privind prorogarea unor termene prevăzute în ordine ale președintelui Autorității Naționale de Reglementare în Domeniul Energiei.

7.2 Abrevierile utilizate au următoarele semnificații:

7.2.1 OTS – Operatorul de Transport și Sistem (C.N.T.E.E. Transelectrica S.A.);

7.2.2 UNO – DEN – Unitatea Operațională Dispecerul Energetic Național;

7.2.3 DPE – Direcția Piețe de Energie;

7.2.4 PE – Piața de Echilibrare;

7.2.5 PPE – Participant la Piața de Echilibrare;

7.2.6 UD – Unitate Dispecerizabilă;

7.2.7 CD – Consumator Dispecerizabil;

7.2.8 ISD – Instalație de Stocare Dispecerizabilă;

7.2.9 STS – Serviciul Tehnologic de Sistem;

7.2.10 RAF – Regimuri și Analiza Funcționării;

7.2.11 DD – Declarația de Disponibilitate;

7.2.12 NFA – Notificare Fizică Aprobata;

7.2.13 PminRS – Puterea minimă de funcționare cu reglaj secundar.

PROCEDURĂ OPERAȚIONALĂ
Determinarea cantităților de Servicii
Tehnologice de Sistem (STS) realizate, față
de cele contractate (rezerve)

Cod: TEL-11.05

Pag 6/10

Ediția I
Rev. 0 1 2 3 4 5

8 MOD DE LUCRU

8.1 Principii generale

8.1.1. Cantitățile necesare de rezervă de reglaj secundar, terțiar rapid și terțiar lent se achiziționează pe intervale având rezoluția de o oră, echivalent cu 4 ID ale PE. Primul interval de achiziție și decontare al STS, începe la ora 00:00.

8.1.2. Cantitățile realizate de rezervă de reglaj secundar, terțiar rapid și terțiar lent ~~realizate~~, se stabilesc luând în considerare cantitățile de rezervă de reglaj secundar, terțiar rapid și terțiar lent disponibile în PE, pe fiecare ID al pieței de echilibrare, la creștere de putere și la reducere de putere, determinate pe baza NFA. Astfel, fiecare ID al pieței de echilibrare este echivalent cu 0,25 ore dintr-un interval de achiziție și decontare STS.

8.2 Determinarea cantității realizate pentru STS – rezerva de reglaj secundar frecvență – putere la creștere și la reducere de putere

8.2.1. Pentru fiecare ID al pieței de echilibrare și pentru fiecare PPE deținător de UD/CD/ISD calificat pentru reglaj secundar, se consideră ca rezervă de reglaj secundar frecvență – putere la creștere respectiv la reducere realizată, rezerva disponibilă, în limita cantității contractate/solicitate, diminuată cu suma rezervelor inexistente pe UD/CD/ISD din portofoliul respectiv;

8.2.2. Se consideră indisponibilă rezerva de reglaj secundar la creștere respectiv la reducere, pentru o UD/CD/ISD, dacă respectiva UD/CD/ISD:

- nu are NFA diferită de zero în sistemul informatic al PE sau
- minimul dintre (DD-NFA și Oferta la creștere) este mai mic decât semibanda minimă sau
- minimul dintre (NFA-PminRS și Oferta la reducere) este mai mic decât semibanda minimă sau
- este retrasă din exploatare sau
- indisponibilă sau
- nu a putut răspunde ordinelor regulatorului automat frecvență/putere aferent sistemului EMS – SCADA din cauze imputabile PPE furnizor de rezervă de reglaj secundar, stabilite prin procese automate sau analize efectuate de către specialiști.

8.2.3. Din punct de vedere tehnic, NFA pentru UD/CS/ISD desemnate pentru a livra rezerva de reglaj secundar la creștere respectiv la reducere, trebuie să fie cel puțin egală cu puterea minimă de funcționare cu reglaj secundar în PE (Pmin RS).

8.2.4. UNO – DEN (RAF) determină lunar cantitatea totală realizată a rezervei de reglaj secundar frecvență – putere la creștere respectiv la reducere, pe baza NFA și a DD declarate în platforma PE de către PPE furnizor de STS. Determinarea rezervei disponibile pe fiecare ID al PE se face utilizând formulele din Procedura Operațională PO TEL-.07.VI ECH-DN/19 – *Determinarea energiei disponibile pentru echilibrare*, ediția în vigoare. Cantitatea totală de rezervă disponibilă se determină la nivel orar, luând în calcul cantitățile disponibile în fiecare ID al PE din ora respectivă.

PROCEDURĂ OPERAȚIONALĂ
Determinarea cantităților de Servicii
Tehnologice de Sistem (STS) realizate, față
de cele contractate (rezerve)

Cod: TEL-11.05

Pag 7/10

Ediția I
Rev. 0 1 2 3 4 5

8.2.5. UNO – DEN întocmește în vederea semnării olograf sau electronic, în termen de 5 (cinci) zile lucrătoare de la începutul lunii care succede luna contractuală, un centralizator pentru cantitățile de rezerve realizate în luna contractuală (obținute prin însumarea cantităților zilnice) pe care-l transmite PPE furnizor de STS prin mijloace electronice (e-mail sau fax), la adresele/numerele de fax indicate de aceștia. În termen de 3 (trei) zile lucrătoare de la data primirii cantităților realizate de la UNO – DEN (RAF), furnizorii de STS avizează și retransmit prin mijloace electronice (e-mail sau fax) documentele semnate către C.N.T.E.E. Transelectrica S.A., la adresa de e-mail sau numărul de fax indicate în centralizator de către C.N.T.E.E. Transelectrica S.A.

8.2.6. Pentru fiecare ID al PE și UD/CD/ISD calificată pentru reglaj secundar, semibanda de reglaj secundar disponibilă oferită într-un ID, reprezintă minimumul dintre rezerva disponibilă la creștere de putere și rezerva disponibilă la reducere de putere.

8.3 Determinarea cantității realizate pentru STS – rezerva de putere de reglaj terțiar rapid, la creștere și la reducere de putere

8.3.1. Pentru fiecare ID al PE și pentru fiecare PPE furnizor de rezervă terțiară rapidă la creștere, se determină rezerva de putere de reglaj terțiar rapid realizată ca fiind egală cu rezerva de putere de reglaj terțiar rapid pentru creștere de putere disponibilă în PE, în limita cantităților contractate/solicitate, diminuată cu cantitățile considerate ca rezerve de reglaj secundar realizate la creștere, conform prevederilor cap. 8.3. și diminuată cu suma rezervelor terțiare rapide la creștere inexistente pe UD din portofoliul respectiv.

8.3.2. Pentru fiecare ID al PE și pentru fiecare PPE furnizor de rezervă terțiară rapidă la reducere, se determină rezerva de putere de reglaj terțiar rapid realizată ca fiind egală cu rezerva de putere de reglaj terțiar rapid pentru reducere de putere disponibilă în PE, în limita cantităților contractate/solicitate, diminuată cu cantitățile considerate ca rezerve de reglaj secundar realizate la reducere, conform prevederilor cap. 8.3. și diminuată cu suma rezervelor terțiare rapide inexistente pe UD/CD/ISD din portofoliul respectiv.

8.3.3. Se consideră indisponibilă rezerva de reglaj terțiar rapid la creștere/reducere pentru o UD/CD/ISD dacă respectiva UD/CD/ISD:

- nu are NFA diferită de zero în sistemul informatic al PE pentru grupurile termoenergetice (cu excepția motoarelor termice și a centralelor hidroelectrice), sau
- oferta de creștere nu acoperă semibanda la creștere a reglajului secundar contractată și rezerva terțiară rapidă la creștere contractată, sau
- oferta de reducere nu acoperă semibanda la reducere a reglajului secundar contractată și rezerva terțiară rapidă la reducere contractată, sau
- este retrasă din exploatare, sau
- indisponibilă, sau
- în cazul în care aceasta nu a executat dispoziția de creștere/reducere dispusă de dispecerul de tură cu autoritate de decizie.

PROCEDURĂ OPERAȚIONALĂ
Determinarea cantităților de Servicii
Tehnologice de Sistem (STS) realizate, față
de cele contractate (rezerve)

Cod: TEL-11.05

Pag 8/10

Ediția I
Rev. 0 1 2 3 4 5

8.3.4. UNO – DEN (RAF) determină lunar cantitatea totală realizată a rezervei terțiare rapide la creștere și la reducere, pe baza notificărilor fizice aprobate și a disponibilității declarate în platforma PE a furnizorului de STS (ultima declarație de disponibilitate, respectiv ultima notificare fizică a furnizorului de STS). Determinarea rezervei disponibile pe fiecare ID al PE se face utilizând formulele din Procedura Operațională PO TEL-.07.VI ECH-DN/19 – *Determinarea energiei disponibile pentru echilibrare*, ediția în vigoare. Cantitatea totală de rezervă disponibilă se determină la nivel orar, luând în calcul cantitățile disponibile în fiecare ID al PE din ora respectivă.

8.4 Determinarea cantității realizate pentru STS – rezerva de putere de reglaj terțiar lent la creștere și la reducere de putere

8.4.1. Pentru fiecare ID al PE și pentru fiecare PPE furnizor de rezervă terțiară lentă care deține UD/CD/ISD, se determină rezerva de putere de reglaj terțiar lent la creștere realizată ca fiind egală cu rezerva de putere de reglaj terțiar lent disponibilă la creștere de putere pe PE pentru UD/CS/ISD ale PPE furnizor de STS, în limita cantităților contractate/solicitate, diminuată cu semibanda de reglaj secundar la creștere de putere contractată/solicitată, diminuată cu valoarea rezervei de reglaj terțiar rapid la creștere contractată/solicitată și diminuată cu suma rezervelor terțiare lente inexistente pe UD din portofoliul respectiv.

8.4.2. Pentru fiecare ID al PE și pentru fiecare PPE furnizor de rezervă terțiară lentă care deține UD/CD/ISD, se determină rezerva de putere de reglaj terțiar lent la reducere realizată ca fiind egală cu rezerva de putere de reglaj terțiar lent disponibilă la reducere de putere pe PE pentru UD/CD/ISD ale PPE furnizor de STS, în limita cantităților contractate/solicitate, diminuată cu semibanda de reglaj secundar la reducere de putere contractată/solicitată, diminuată cu valoarea rezervei de reglaj terțiar rapid la reducere contractată/solicitată și diminuată cu suma rezervelor terțiare lente inexistente pe UD/CD/ISD din portofoliul respectiv.

8.4.3. Se consideră indisponibilă rezerva de reglaj terțiar lent pentru o UD/CD/ISD dacă respectiva UD/CD/ISD:

- nu are NFA diferită de zero în sistemul informatic al PE pentru grupurile termoelectrice (cu excepția motoarelor termice și a centralelor hidroelectrice), sau
- oferta de creștere nu acoperă semibanda la creștere a reglajului secundar contractată, rezerva terțiară rapidă la creștere contractată și rezerva terțiară lentă la creștere contractată, sau
- oferta de reducere nu acoperă semibanda la reducere a reglajului secundar contractată, rezerva terțiară rapidă la reducere contractată și rezerva terțiară lentă la reducere contractată, sau
- este retrasă din exploatare, sau
- indisponibilă, sau
- în cazul în care aceasta nu a executat dispoziția de creștere/reducere dispusă de dispecerul de tură cu autoritate de decizie.

PROCEDURĂ OPERAȚIONALĂ
Determinarea cantităților de Servicii
Tehnologice de Sistem (STS) realizate, față
de cele contractate (rezerve)

Cod: TEL-11.05

Pag 9/10

Ediția I
Rev. 0 1 2 3 4 5

8.4.4. UNO – DEN (RAF) determină lunar cantitatea totală realizată a rezervei terțiare lente la creștere și reducere de putere, pe baza NFA și a disponibilității declarate în platforma PE a PPE furnizor de STS (ultima declarație de disponibilitate, respectiv ultima notificare fizică a furnizorului de STS). Determinarea rezervei disponibile se face pe fiecare ID al PE utilizând formulele din Procedura Operațională PO TEL-.07.VI ECH-DN/19 – *Determinarea energiei disponibile pentru echilibrare*, ediția în vigoare. Cantitatea totală de rezervă disponibilă se determină la nivel orar, luând în calcul cantitățile disponibile în fiecare ID al PE din ora respectivă.

9 RESPONSABILITĂȚI

9.1 PPE calificat pentru furnizarea de STS

9.1.1 Este responsabil pentru DD, NF și Ofertele transmise în sistemul informatic al PE.

9.1.2 Ofertează în platforma PE **UD/CD/ISD**-urile din portofoliu, astfel încât să asigure cel puțin cantitatea de STS contractată, pentru fiecare tip de serviciu și sens;

9.1.3 Validează împreună cu reprezentantul UNO - DEN cantitățile contractate cât și realizate, pentru fiecare interval de decontare al lunii anterioare;

9.1.4 Semnează anexele cu servicii de sistem realizate și le transmite către UNO - DEN (C.N.T.E.E. Transelectrica S.A.).

9.2 Personalul UNO – DEN

9.2.1. Persoana desemnată din cadrul RAF, determină în conformitate cu prezenta procedură, cantitatea de STS realizată de fiecare PPE cu capabilitate confirmată de OTS, care a contractat servicii tehnologice de sistem;

9.2.2. Transmite PPE calificat pentru furnizarea de STS, spre validare, cantitățile contractate cât și realizate pe fiecare tip de serviciu și sens, pentru fiecare interval de decontare al lunii anterioare;

9.2.3. Elaborează și transmite documentele avizate de către conducerea C.N.T.E.E. Transelectrica S.A., furnizorului de STS.

9.2.4. Asigură transmiterea documentelor cu cantitățile validate și semnate de PPE cu capabilitate confirmată de OTS pentru furnizarea de STS, către DPE.

10 ANEXE, ÎNREGISTRĂRI, ARHIVĂRI

10.1 Anexe

Formulare introduse prin procedură:

Formular TEL – 11.05.01

Formular TEL – 11.05.02

10.2 Înregistrări

1. Centralizator servicii tehnologice de sistem: formular cod TEL – 11.05.01

PROCEDURĂ OPERAȚIONALĂ
Determinarea cantităților de Servicii
Tehnologice de Sistem (STS) realizate, față
de cele contractate (rezerve)

Cod: TEL-11.05

Pag 10/10

Ediția I
Rev. 0 1 2 3 4 5

2. Anexa servicii tehnologice de sistem: formular cod TEL – 11.05.02

10.3 Arhivare

Arhivarea prezentei proceduri și a celorlalte documentate se face conform prevederilor TEL-03.24 „Activitatea de arhivă în C.N.T.E.E. Transelectrica S.A.”

11 LISTA DE DIFUZARE

Document difuzat: Procedura Operațională

Denumire: Determinarea cantităților de Servicii Tehnologice de Sistem (STS) realizate față de cele contractate (rezerve)

Cod: TEL-11.05

Ediția I

Revizia 1

Nr. crt.	Scopul difuzării	Exemplar nr.	Compartiment	Funcția	Numele și prenumele	Data primirii	Semnătura
0	1	2	3	4	5	6	7
11.1	Avizare	Original + Format electronic	ANRE	-	-	-	-
11.2	Aplicare	Format electronic	RAF, DPE			<i>Data postării pe site</i>	
11.3	Informare	N/A				<i>Data postării pe site</i>	N/A
11.4	Evidența	original	UMICA- DMIPCEIE- DMI-BMCM	IMC			
11.5	Arhivare	E1 (copie martor)	RAF	Șef BPAF	Emanuel IONIȚĂ		
11.6	Alte scopuri	-					